

תוכן עניינים מפורט

א	תוכן עניינים מקוצר
ה	תוכן עניינים מפורט
יז	הכרת תודה
1	מבוא
1	1. הצגת תכני הספר ושאלת היסוד
1	1.1 תופעת הניכור ההורי העומדת בבסיס הדיון
	1.2 מרכזיותה של תופעת הניכור ההורי בתנאי הסוציאליזציה המודרנית
5	
7	1.3 היעדרו של דיון מעמיק בתופעת הניכור ההורי במשפט הישראלי
8	1.4 מטרות הדיון בספר זה ותרומתו
9	1.5 שיטת המחקר
10	2. ראשי פרקי הספר המתארים את שלבי הדיון ועיקריו
10	2.1 שער ראשון – ניכור הורי: ילד להורה (תסמונת הניכור ההורי)
11	2.2 שער שני – ניכור הורי: הורה לילד (תופעת האב הנעלם)
	2.3 שער שלישי – האם למשפט יש תפקיד ביצירת התנאים למימוש ההורות הרגשית ביחסי הורים וילדים? היבטים פילוסופיים, חברתיים, פסיכולוגיים ופמיניסטיים
13	2.4 שער רביעי – מבט יישומי על תופעת הניכור ההורי והמודל הנבחר
21	
23	3. חשיבות דמות האב בחיי הילד
23	3.1 סקירת נתונים מחקריים
38	3.2 סיכום

ה

שער ראשון
ניכור הורי: ילד להורה – תסמונת הניכור ההורי

43	פרק א': תסמונת הניכור ההורי על פי ריצ'ארד גרדנר, מאפייניה והגורמים לה
43	1.1 הגדרת התסמונת
47	1.2 הסיבות להיווצרות התסמונת
49	1.3 שלוש הדרגות של התסמונת ורמת הניכור של ההורה
49	1.3.1 תסמונת הניכור ההורי בדרגה המתונה
50	1.3.2 תסמונת הניכור ההורי בדרגה הבינונית
50	1.3.3 תסמונת הניכור ההורי בדרגה החמורה
53	1.4 דרכי הטיפול בתסמונת
59	1.5 העצמת הילד, כגורם בהתפתחות התסמונת ובהנצחתה
61	1.6 הקשר בין התסמונת והאשמות בדבר התעללות מינית
66	1.7 יישום ההמלצות הטיפוליות של התסמונת, על פי גרדנר
69	פרק ב': בחינת הבסיס המדעי של התיאורי וההנחות עליהן היא מבוססת
69	2.1 מבוא – ביקורתה של הקהילה המדעית על התיאוריה של גרדנר
71	2.2 הבסיס המדעי של התיאוריה והגדרתה כתסמונת
	2.3 היחס בין התסמינים לתוצאה, כפי שהם מוגדרים בתסמונת: שלל הגורמים האחרים שיכולים לגרום להתנכרות ילד כלפי הורה שמקורם אינו בהתנהגות ההורה האחר
77	2.4 הנחות היסוד של גרדנר בנוגע להאשמות בדבר התעללות מינית אגב הליכי משמורת: ממצאים מחקריים סותרים את ההנחה שהאשמות בעיתוי זה הן כוזבות
81	2.5 השלכותיה של התסמונת
92	2.6 הרקע המקצועי של גרדנר ועמדותיו בנוגע לגילויי עריות ולפדופיליה
94	2.7 היעדר עמידת התיאוריה במבחני הסף לקבלת עדות מומחה בבית משפט
99	2.8 תשובתו של גרדנר לביקורת
104	

105	2.9	עמדות התומכות בתיאוריה של גרדנר
		פרק ג': מה בין תסמונת הניכור ההורי (PAS) לניכור ההורי (PA)? תופעת הניכור ההורי לעומת התסמונת
117		מבוא 3.1
117	3.1	תופעת הניכור ההורי מנקודת מבטם של חוקרים מרכזיים בתחום
119	3.2	קשיי האבחון של ילד מנוכר, כתוצר של ניכור הורי המונחה על ידי אחד ההורים
124	3.3	השפעת הניכור ההורי, המונחה על ידי אחד ההורים, על הילדים החשופים לו
125	3.4	
		פרק ד': תסמונת הניכור ההורי בפסיקת בתי המשפט בארצות הברית ובמדינות נוספות
129		מבוא 4.1
129	4.1	עמדות בפסיקה המבטאות הכרה בתסמונת הניכור ההורי
130	4.2	עמדות בפסיקה השוללות את ההכרה בתסמונת הניכור ההורי
144	4.3	
		פרק ה': תסמונת הניכור ההורי במשפט הישראלי
157		מבוא 5.1
157	5.1	סקירת הספרות המקצועית בישראל
158	5.2	תסמונת הניכור ההורי בפסיקת בתי המשפט בישראל
163	5.3	פסיקת בתי המשפט המחוזיים
164	5.3.1	פסיקת בתי המשפט לענייני משפחה
171	5.3.2	פסיקת בית המשפט העליון
175	5.3.3	עמדת המשפט הישראלי – סיכום הנתונים
187	5.4	
		פרק ו': ביקורת
191		ראשית דבר 6.1
191	6.1	תסמונת הניכור ההורי של גרדנר
192	6.2	תקפות ואמינות התיאוריה
192	6.2.1	

	6.2.2	יישום התיאוריה במצבים בהם מעורבות טענות בדבר התעללות מינית או אחרת	194
	6.2.3	פגמים הנובעים מתפיסת העולם ממנה צמחה התיאוריה	198
	6.2.4	ההיבט המגדרי בתיאוריה של גרדנר	199
	6.2.5	התסמונת כמקבעת את הפערים ביחסי הכוחות בין נשים לגברים בעת הגירושין	204
	6.3	עיקרון טובת הילד ביחס לתיאוריה של גרדנר	205
	6.4	היחס בין שיקולי טובת הילד ואימוץ התיאוריה של גרדנר במשפט הישראלי	210
	6.4.1	המעטפת החיצונית והפנימית בתפיסת עיקרון טובת הילד ואימוץ התיאוריה	210
	6.4.2	קליטת התיאוריה ברשויות הרווחה והשלכתה על תפיסת הגורמים המקצועיים את אמינותן של האשמות בדבר התעללות מינית	212
	6.4.3	יחסי הגומלין בין הגישות הסותרות שאומצו על ידי המערכת המשפטית בישראל	215
	6.5	גישות היסוד בתפיסת תופעת הניכור ההורי והגדרת המודל המשולב	222

שער שני

ניכור הורי: הורה לילד – תופעת האב הנעלם

		פרק ז': תופעת האב הנעלם – הגדרתה, הקיפה והגורמים לה	229
	7.1	הגדרת התופעה והיקפה	229
	7.2	הגורמים המשפיעים על התופעה	239
	7.3	תופעת האב הנעלם מהיבטים תיאורטיים שונים	247
		פרק ח': התמורה החברתית-תרבותית בתפיסת דמות האב ותפקידו ההורי	251
	8.1	צמיחתה של האבהות המודרנית	251
	8.2	הסמנים המנוגדים של דפוס האבהות החדשה	258
	8.3	הטמעת מושג האבהות החדשה בשיח החברתי והמשפטי – ביקורת	260

261	מעורבות האבות במרחב הביתי – ממצאים מחקרניים	8.4
265	הפער בין האבהות התרבותית – תפיסתית לבין ביטוייה ההתנהגותי	8.5
269	פני האבהות בעתיד – לאן?	8.6
273	פרק ט': תפיסת תפקידו ההורי של האב במשפט והשלכתה על דמותה של האם	
273	ראשית דבר	9.1
	עיצוב דמות האב במשפט בהשפעת המאבק הפוליטי-חברתי בין	9.2
274	קבוצות המגדר המתחרות	
	השפעת האידיאולוגיה של ארגוני האבות על הגדרתו המחודשת של	9.3
278	עיקרון טובת הילד	
280	הרפורמה בדיני המשפחה מכח ההגדרה המחודשת לעיקרון טובת הילד	9.4
286	היווצרותה של חזקת קשר, פרי יישומה של הרפורמה	9.5
288	השפעת חוקת הקשר על מעמדה של האם במערכת המשפטית	9.6
	חזקת הקשר כמסמלת את הטמעת התפיסה בדבר קיומו של האב החדש	9.7
293	במערכת המשפטית	
	סטנדרט כפול במדיניות האכיפה כתוצר של דמות האב החדש	9.8
295	שהוטמעה במערכת המשפטית	
303	פרק י': דמותו של האב במשפט הישראלי	
303	פתח דבר	10.1
304	המסרים ביחס לדמות האב במשפט הישראלי	10.2
311	חזקת הקשר במשפט הישראלי	10.3
314	המעבר למודל הורי שוויוני במשפט הישראלי	10.4
	פרק י"א: השפעת תפיסת דמות האב על מעמדה של האם בחברה ועל החתירה	
323	לשוויון בין המינים – ביקורת פמיניסטית	
	חלוקת התפקידים המגדרית כמקור לחוסר השוויון בין גברים לנשים	11.1
	בשוק העבודה ובמרחב החברתי-ציבורי והעצמתו בעת פירוק התא	
323	המשפחתי	
	התמודדות עם חוסר השוויון שמייצרת חלוקת התפקידים המגדרית	11.2
336	במרחב הביתי – עמדות פמיניסטיות	

336	11.2.1 תיאור העמדות של הזרמים הפמיניסטיים
	11.2.2 דעות בולטות בשיח הפמיניסטי, המבטאות את המחלוקת
342	האידיאולוגית בשאלת ההתמודדות עם אי-השוויון
355	פרק י"ב: דיון וניתוח
355	12.1 מבוא: תופעת האב הנעלם כהיבט המנוגד של תופעת הניכור ההורי
	12.2 היבטיה המנוגדים של דמות האב במשפט והשפעתה על מעמדו של
356	הילד: המתח בין זכויות ההורים לזכויות הילדים
361	12.3 קולו הנעלם של הילד בתופעת האב הנעלם
	12.4 המוסר הכפול בייחוס האחריות ההורית לאם ולאב: המודלים המנחים
	את תפיסת האחריות ההורית במערכת המשפטית וייחוסם המנוגד לאם
368	ולאב
370	12.5 הגדרת גישות היסוד להתמודדות עם תופעת האב הנעלם

שער שלישי

האם למשפט יש תפקיד ביצירת התנאים למימוש ההורות הרגשית ביחסי הורים וילדים? היבטים פילוסופיים, חברתיים, פסיכולוגיים ופמיניסטיים

379	פרק י"ג: ראשית דבר: הצגת שאלת היסוד
	פרק י"ד: הגישה המשפטית הנוהגת בשאלת יכולתו של המשפט להתערב
385	בסוגיות מעולם הרגש
385	14.1 אזלת ידו של המשפט בתחומי הרגש: המשפט הישראלי והדין הזר
390	14.2 אזלת ידו של המשפט בתחומי הרגש: גישות מן הספרות
393	14.3 ניסיונות המשפט להתערב בעיצוב מערכות יחסים רגשיות ותוצאתם
	14.4 סיכום: האומנם אפשר לצפות מן המשפט לחולל תמורות בתחום
398	הרגש?

	פרק ט"ו: אכיפת המוסר באמצעות המשפט – היבטים פילוסופיים; היחס בין משפט למוסר	
401		
401	מבוא – עולם המוסר כמקבילה לעולם הרגש: מוסר הורי	15.1
402	העמדות הבולטות בדיון ביחסי הגומלין בין החוק לבין המוסר	15.2
408	הגדרת הנזק כבסיס להתערבות משפטית	15.3
409	הגדרת המוסר וזיהוי המוסר הנוהג בחברה	15.4
410	היחס בין קיומו של קונסנזוס מוסרי לאפקטיביות האכיפה	15.5
412	פילוסופיה מדינית כשיקול מקדים	15.6
	ביטוי למחלוקת בדבר מידת האכיפה של הציווי המוסרי בסוגיות משפטיות בולטות	15.7
414		
418	שיקולי מוסר במערכת דיני המשפחה בישראל	15.8
	סיכום: הגדרת השאלות הקונקרטיות לאיפיון מקומה של שאלת היסוד בין הקטבים של המשפט והמוסר	15.9
420		
	פרק ט"ז: השיח המוסרי בדיני משפחה: התמורה מערכים חברתיים להסדרה פרטית, השפעתה על השיח המוסרי ושאלת מעמדו בדיני המשפחה המודרניים	
423		
423	מבוא	16.1
424	התמורה מערכים חברתיים להסדרה פרטית	16.2
428	שקיעת השיח המוסרי המסורתי	16.3
434	הגישות שהתפתחו בתגובה לשקיעת השיח המוסרי בדיני המשפחה	16.4
434	16.4.1 הגישה האבולוציונית	
	16.4.2 סיכום ביניים – הגישה האבולוציונית כמבטאת את מיקוד המוסר הפוסט מודרני בילדים	
437		
438	16.4.3 הגישה הביקורתית	
449	סיכום: הגברת המחויבות והאחריות כלפי ילדים כיעד משותף	16.5
	פרק י"ז: גבולות המשפט – היחס בין פרטי לבין ציבורי	
453		
453	מבוא	17.1
454	מגמת הפרטיות בדיני המשפחה המודרניים	17.2

460	17.3	הגישות המנוגדות באשר להגדרת קו הגבול בין הפרטי לציבורי בתחום המשפחה
	17.3.1	הגישות התומכות במגמת הפרטיות וכפועל יוצא בצמצום ההתערבות בתא המשפחתי
461	17.3.2	גישות החותרות להגברת המעורבות הציבורית ולצמצום הספירה הפרטית בדיני המשפחה
469	17.4	ביקורת פמיניסטית על הדיכוטומיה פרטי-ציבורי
471	17.5	האחריות הציבורית ביחס לתפקוד התא המשפחתי בציר היחסים הורה-ילד
486	17.6	סיכום
487		
489		פרק י"ח: תפקידיו החברתיים של המשפט והיחס בין משפט לחברה
489	18.1	מבוא
492	18.2	תיאור מושגי היסוד
495	18.3	יחסי הגומלין בין משפט לחברה
500	18.4	תהליך שינוי הנורמות החברתיות
	18.5	תפקודו האקספרסיבי של החוק, כביטוי למעורבותו בעיצוב החברה והתרבות וביישוב הקונפליקט החברתי
503	18.6	מדרגי ההתערבות בעיצוב הנורמות החברתיות והקשיים הפוטנציאליים ביישומם
508		
512	18.7	שאלת ההצדקה והתנאים ליישום כוחו האקספרסיבי של החוק
515	18.8	סיכום: יישום כוחו האקספרסיבי של החוק בתחום המשפחה
519		פרק י"ט: דיון מסכם בשאלת היסוד והצעה של תפיסה חדשה
519	19.1	עולם המשפט ועולם הרגש
	19.2	שאלת קיומן של נורמות מזכרות המייצגות מוסר מקובל ביחס לתופעת הניכור ההורי
523		
524	19.2.1	הנורמות הנוהגות והיקף ההכרה בהן
528	19.2.2	זיהוין של נורמות ומוסכמות במעגל התחומי הרחב יותר
530	19.3	המוסריות החדשה – ניתוח ודיון

19.4	סוגיית הנוק בתופעת הניכור ההורי והשפעתה על היכולת ליצור נורמה ספציפית	547
19.5	מנגנון התערבות ממוקד בתרבות המבוססת על מגמות של פרטיות ואינדיבידואליזם	554
19.6	שאלת ההתערבות מזווית היעדים הפמיניסטיים	561
19.7	גיוס כוחו האקספרסיבי של החוק ליצירת נורמה למעורבות הורית רגשית בחיי הילד	571
19.8	הצורך בהגדרה סדורה של ביטויי ההורות הרגשית לאחר פירוק התא המשפחתי	579
19.9	המודלים היסודיים להתערבות משפטית במצבי ניכור הורי	582
19.10	סיכום	587

שער רביעי

מבט יישומי על תופעת הניכור ההורי והמודל הנבחר

591	פרק כ': ראשית דבר
593	פרק כ"א: המודל האוסטרלי
593	21.1 מבוא
594	21.2 הרפורמה משנת 1995
599	21.3 הרפורמה משנת 2000
607	21.4 הרפורמה משנת 2006
607	21.4.1 עיקרי הרפורמה
624	21.4.2 הביקורת על הרפורמה
629	21.5 שינוי המתווה הדיוני בסכסוכים הנוגעים לילדים
637	21.6 דוחות מעקב ביחס לרפורמה בדין האוסטרלי – ממצאים ומסקנות
643	פרק כ"ב: דרכי ההתערבות במצבי ניכור הורי
643	22.1 ראשית דבר
644	22.2 אמצעי התערבות ישירים ממוקדים: שלב ראשון – אמצעים מניעתיים

651	22.3	אמצעי התערבות ישירים ממוקדים: שלב שני – אמצעים תרופתיים
655	22.4	אמצעי התערבות ישירים ממוקדים: שלב שלישי – אמצעים עונשיים
657	22.5	אמצעי התערבות מערכתיים-חברתיים
665		פרק כ"ג: קווים יישומיים למודל הנבחר
665	23.1	מאפייניו המייצגים של המודל האוסטרלי לעומת המודל הנבחר
675	23.2	דגשים מרכזיים לגיבוש אמצעי ההתערבות הפרטניים במודל הנבחר
675	23.2.1	אימוץ גישה מניעתית ביחס לתופעת הניכור ההורי עצמה ובמעגלים החברתיים הרחבים יותר סביבה
678	23.2.2	יצירת תרבות משפטית ודיונית ייחודית המותאמת לסכסוכים הנוגעים לילדים
682	23.2.3	העמדת הילד במרכז הדיון
685	23.2.4	ייחוד התייחסות נפרדת ופרטנית לסוגיית הניכור ההורי: הורה לילד
686	23.2.5	איזון מחודש בין המערכת המשפטית למערכת הסוציאלית- טיפולית
687		פרק כ"ד: מילות סיכום

מפתחות

691	חקיקה
691	חקיקה ישראלית
695	חקיקה זרה
701	פסיקה
701	פסיקה ישראלית
714	פסיקה זרה
721	ספרות

תוכן עניינים מפורט

721	ספרות ישראלית
735	ספרות זרה
819	מפתח שונות